

Телетов О.С.
професор кафедри маркетингу та УІД, д.е.н., проф.
Сумський державний університет
Летуновська Н.Є.
асистент кафедри маркетингу та УІД, к.е.н.
Сумський державний університет

ОСОБЛИВОСТІ БІРЖОВИХ АРБІТРАЖНИХ ОПЕРАЦІЙ З КРИПТО-ВАЛЮТОЮ

За сучасних умов набувають популярності інноваційні торговельні інструменти, як-то крипто-валюти. Крипто-валюта є цифровою валютою. Найбільш поширеними крипто-валютами є Bitcoin, Litecoin та Namecoin. Інші крипто-валюти використовуються для незначних спекуляцій на їх курсах. З'являються й нові електронні валюти. Для прикладу, у січні 2016 року почався продаж крипто-валюти Pinkcoin, яка забезпечена фіксованим активом кольорових діамантів [1]. У 2015 році Європейський суд звільнив Bitcoin від оподаткування, чим фактично визнав її повноцінною грошовою одиницею. На сьогодні інтерес до крипто-валют зумовлений значними інвестиційними можливостями. Наприклад, у 2014 році за 1 місяць Bitcoin зросла в ціні з 200 дол. до 1000 дол. за 1 монету. Курс крипто-валюти дуже волатильний, так ринкова ціна 1 Bitcoin станом на 22.04.2016 р. складає 454 дол. [2]. Досить часто, коли порівнюють Bitcoin і Litecoin, то перша асоціюється з «електронним золотом», а друга – з «електронним сріблом». Емісія та облік крипто-валют ґрунтуються на криптографічних методах. Їх функціонування відбувається децентралізовано в розподіленій комп'ютерній мережі. Крипто-валюти створюються за допомогою майнінгу (вирішення складної крипто-задачі, яка вирішується методом повного перебору). З кожним роком алгоритм отримання електронних валют ускладнюється для обмеження річної емісії та недопущення інфляції. Альтернативними способами отримання крипто-валюти є її купівля на біржах.

Проаналізуємо можливості застосування крипто-валют в умовах арбітражних біржових операцій. Арбітражем називають процес укладання декількох біржових угод, що спрямований на отримання прибутку за рахунок різниці цін на однакові або зв'язані активи одночасно на різних ринках або в різний момент часу на одному й тому ж ринку. Найбільш популярними біржами крипто-валют є Bitfinex, Bitstamp, BTCChina, EXMO, Kraken та ін.

Арбітраж крипто-валюти заключається в отриманні прибутку від різниці у вартості крипто-валюти на біржах, які нею торгують. Виникнення арбітражу крипто-валюти історично пов'язують з тим, що ціни на електронну валюту значно відрізняються залежно від біржі. Зважаючи на високу волатильність крипто-валюти та на те, що різниця курсів на різних біржах досягає декількох відсотків, потенціал доходності арбітражних стратегій на ринку крипто-валюти значний. Різниця в цінах навіть у кілька доларів створює значні можливості для успішного арбітражу.

Утім, необхідно враховувати низку бар'єрів при торгівлі електронною валютою. По-перше, більшість бірж знімають обов'язкову комісію за здійснення угод – часто в розмірі більше 1%. По-друге, якщо трейдер здійснює арбітраж з невеликою кількістю крипто-валюти, то час очікування від здійснення операції буде довшим, ніж при великій сумі валюти. По-третє, коливання курсу є важливим фактором, який створює небезпеку для успішного арбітражу. У проміжок часу з моменту купівлі валюти за низькою ціною до часу продажу за вищою ціною може виникнути різка зміна вартості крипто-валюти на ринку в цілому, що призведе до значних фінансових втрат.

Для здійснення арбітражу необхідно мати депозит як у вигляді крипто-валюти, так і у вигляді фіатної валюти на кількох біржах для того, щоб мати можливість купити чи продати валюту в тих випадках, коли різниця в курсі буде вигідною для здійснення угоди. Необхідно здійснювати арбітраж на кількість крипто-валюти доступної на біржі з мінімальним обсягом, що захистить трейдера від купівлі зайвої кількості валюти.

Як і будь-який фінансовий інструмент, електронна валюта має недоліки. Торгівля крипто-валютою пов'язана зі значними ризиками, зокрема біржа MtGox до кінця 2013 року була першою біржею за обсягами торгівлі крипто-валютою, але у зв'язку з проблемами її безпеки, а, по суті, шахрайства, втратила свою першість та була ліквідована. Операції з крипто-валютою фактично є безвідкличними. Якщо відбулося шахрайство чи якась помилка, то відмінити операцію (як зі звичайними платежами) неможливо. Шахрайству сприяє відсутність персоніфікації в системі, і це основна з причин, чому крипто-валюта не може стати повноцінним фінансовим інструментом.

В Україні діє кілька крипто-валютних бірж. BTC-Trade була заснована в 2014 році. Основною торговельною парою є BTC/UAN. Незважаючи на велику кількість зламів та технічних проблем (сукупна сума втрат від хакерських атак складає близько 20 тис. дол.), проект показує стабільну динаміку розвитку. BTCZOO пропонує користувачам 6 місяців трейдингу без комісії. Біржа KUNA успішно провела краудфандинг, зібравши близько 200 bitcoin в обмін на 10% акцій проекту, які будуть розподілені між акціонерами у вигляді токенів після запуску біржі – у квітні 2016 року [3].

У цілому, функціонування крипто-валют є новітнім викликом для біржового ринку на національному рівні. Взавши до уваги її недоліки, можна відмовитися від використання такої валюти, але якщо згадати історію, то всі геніальні відкриття людства спочатку були розкритиковані, тому є можливості для того, щоб крипто-валюта стала новою сходинкою в розвитку світового фінансового ринку.

Література:

1. Создана новая криптовалюта, обеспеченная бриллиантами [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://ukranews.com/news/196291>. Sozdana-novaya-kriptovalyuta-obespechennaya-brilliantami.ru.
2. Калькулятор. Справочный портал [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://www.calc.ru/>.
3. Пять первых украинских биткоин-бирж [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://forklog.com/pyat-pervyh-ukrainskih-bitkoin-birzh/>.

Телетов О.С. Особливості біржових арбітражних операцій з крипто-валютою / О.С. Телетов, Н.Є. Летуновська // Маркетинг і цифрові технології: Збірник матеріалів II Міжнародної науково-практичної конференції (м. Одеса, 26-27 травня 2016 р.). – Одеський нац. політехнічний ун-т. – Одеса : ТЕС, 2016. – С. 182-184.